



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

S. Iacobi Apostoli festo Paraphrasis in lectione[m] Epistolæ B. Pauli ad
Ephesios II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

T. VI
22

IOAN. LANSP. CARTHVS. SERMONES
IN FESTO SANCTI IACOBI APOSTOLI
Lectio Epistolæ beati Pauli Apostoli, ad Ephe-
sios secundo.

NAM non estis hospites & aduenæ, sed estis cines sanctum
& domestici Dei superadificati super fundamentum Apo-
stolorum & prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo
Iesu. In quo omnis edificatio constructa crescit in templum sac-
rum in Domino. In quo & vos coedificamini in habitaculum
Dei, in Spiritu sancto.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Ephes. 2.

Psalm. 5.

1. Tim. 2.

Fides cuius-
nam ciuita-
tis sit funda-
mentum.

Esai. 8.
Act. 4.
1. Pet. 2.

Lapis angu-
laris ac sum-
mus vti di-
ctus sit Chri-
stus.

Apostolus Ephesijs, qui ex gentibus maximè erant conuersi scribens di-
cit: Etsi aliquando eratis longè à Christo, non habentes reponen-
tionem hereditatis, alieni à gratia Dei & à salute, iam tamen ad Chri-
stum conuersi, non estis hospites, vt olim testamentorum, quasi hi ad quos
non spectaret sacra scriptura: sed estis plebs Dei, & continuo in lege Do-
mini meditantes, eandem obseruantes, in eaque vos exercetis. Quare, in-
quam, non hospites estis & aduenæ, sed ad familiam Domini pertinen-
tes, de grege fidelium, & de numero confortioque electorum estis, cives
sanctorum & domestici Dei, puta in Ecclesiam credentium, quæ Dei est
domus, adunati, scientesque secreta Dei. Nam communionem habetis san-
ctorum in sacramentis Ecclesiæ. Superadificati in edificio Dei super fun-
damentum Christi, super quam fundati primo sunt Apostoli & Prophetæ. Ho-
ius enim ciuitatis fundamentum est, super hoc fundamento Apostoli sunt
adificati. Porro qui super Apostolorum prædicatione sunt fundati, non
aliter, quàm supra fundamentum secundarium sunt constabiles, cui fun-
damento aliud adhuc subponitur fundamentum Christus. Super Chri-
stum igitur, qui fundamentum est Apostolorum & prophetarum conuen-
sumus quorquor sumus fundati, ipso eodem Christo Iesu summo angula-
rique lapide huius edificijs spiritalis constituto. Ideo enim angularis di-
citur, quia in vnus Ecclesiæ edificium duos populos diuersos, quasi angu-
laris lapis concludit: qui pariter summus dicitur, quia alius lapis non de-
bet illo superior in hoc edificio poni. Superponere autem contendit ali-
um lapidem angularem, quisquis super Christum introducit doctrinam
aliam, in qua salutem ponit. Quod pseudo faciebant Apostoli, legalem
obseruantiam Christo superducere conantes. In quo lapide omnis ad-
ificatio constructa crescit, atque in sublime euehitur, vt fiat templum sac-
rum in Domino, id est, secundum voluntatem eius. In quo non Iudæi
sunt, sed vos etiam ex gentibus ad Christum conuersi, cum illis coedificamini,
vt sitis habitaculum Dei, domus atque sanctuarium Dei: idque per opera-
tionem Spiritus sancti,

EXEGL

EXEGESIS EVANGELII EIVS.

dem Festi Matth. vigesimo.

EX hac Evangelica lectione manifesto cognoscimus, quam infirmi, & ut ita dicam, carnales fuerint sancti Apostoli ante perceptionem illam mirabilem Spiritus sancti, qua induti sunt virtute ex alto, & in alios plane viros dextera excelsi immutati. Hic nanque duo ex precipuis ambitionis cuiusdam vitio laborasse videntur, & cæteris voluisse anteferri Apostolis: quod certe si secundum ipsam rei faciem iudicemus, minimè illos decebat, ut qui tottantatq; iam in Christo humilitatis exempla viderant, ab eorum audierant, *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Verum non debemus factum istud ex nostro affectu, fortassis nimium corrupto metiri, sed ita nobis persuadere, Apostolos hosce sanctissimos rusticitate magis & simplicitate ac ignorantia, quam superbia vel malitia hac in parte deliquisse. Piscatores fuerant & homines idiotæ ac simplices, nec considerabant ne forte ipsis non congrueret quod petebant, sed putabant se rectè moueri, quamvis errore quodam humano ducerentur. Postea verò quum repleti sunt Spiritu sancto, non solum honores non appetierunt, sed abiectione, contumeliarq; supplicij lætabatur, sicut legimus in Actis Apostolicis: *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habitij sunt pro nomine Iesu contumelias pati.* Non ergo quisquam putet licere sibi exemplo Apostolorum ad honores & dignitates aspirare: siquidem illi magis ignorantia, ut dixi, & simplicitate, quam immoderata superbia ducti fuisse censendi sunt: atque ipse Dominus errorem illorum durè obiurgauit, non tam illos reprehendens, licet non omnino culpa vacarent, quam ambitiosos omnes, qui dignitates per fas & nefas aucupantur, aut alioqui optant & conantur alijs præesse, cum non possint præesse sibi ipsis. Verum ad Evangelij exegesin veniendum est.

Lucæ 24.
Psalm. 76.

Matth. 23.

Honores
quoniam ani-
mo duo Apo-
stoli adfe-
ctant.

Act. 5.

Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis, adorans & petens aliquid ab eo.

Mater filiorum inducta præcibus, credens se repulsam minimè passurâ, eo quod Christo sanguine iuncta foret, accessit ad Dominum, generalem quandam initio ei precem offerens & quasi benevolentiam redemptoris captans. Non enim ausa fuit statim animi sui votum exprimere, fortasse quod aduerteret id impudentiæ posse assignari: sed primo viam sibi sternit ad faciendam precem pro filijs, quos ipsos sibi adiunxerat, ut illis vna petentibus, facilius voto poriretur. Ita legimus in Regum volumine Bathsabee precaturam pro Adonia generalem quandam præmississe petitionem, ac deinde speciatim indicasse animi sui sententiam. Sic namque dixisse legitur ad Salomonem. *Petitionem vnâ parvulam ego deprecor à te, ne confundas faciè meam.* Annuente autem rege, subintulit: *Detur Abisai Sunamitis Adonia fratri tuo.* Fit hoc ad captandam gratiam illius qui rogetur, maximè cum eiusmodi res petitur, quæ videatur impetratu difficilis.

1. Reg. 3.

Qui dixit ei: Quid vis?

PPP 2

Pius

T. VI
22

Pius & prudens Magister, etsi amabat hanc sanctam mulierem, discipulo quoque admodum charos haberet, tamen prius explorat quid velint, non statim inconsulto petitioni illorum necdum explicata & examinata annuens: hoc ipso utilissimum nobis & consultissimum præbens exemplum, saluberrimamq; institutionem, vt dum quippiam à nobis etiam consanguines vel alij quantumuis chari petunt, non simus ad assentiendum præcipientes, sed rem omnem nobiscum maturius expendamus ac ponderemus, videamus num æquum sit & iustum petitioni eorum morem gerere. Prudentia namq; & iustitia in eiusmodi adhibenda est, vt prius id quod petitur discutiatur ac deinde absque vilo personarum respectu ita vt iustitia postulat vel consentiamus, vel recusemus. Ea de causa sapiens præceptor, imo sapientia ipsa prius percontatur ex muliere quid velit: non quod ipse mentem illius ignoraret: sed vt nos instrueret, atque vt illius explicata prece, rationabilis & conuenientius illi responderet. Hac in parte plurimi grauius delinquent, dum nimis facillè pro libris aut cognatis, aut etiam extraneis quamuis inhonestis aut pernitiosa petentibus, nulla præmissa deliberatione, aut examinatione obsequuntur.

Ait illi: Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo.

Matth. 9.
Luce 18.

Joan. 18.
Matth. 20.

Joan. 6.

Electi Dei vti
sunt mundo
semper fere
despecti.

Sinistra dex-
teraque que-
nam inu-
entur
Matth. 25.

Audierat paulo superius ma e: filiorum Zebedæi Dominum de sua refectione dicentem. Vnde putabat eum tum ilico in terris regnaturum, quod admodum adhuc miseri Iudæi suum expectant Messiam temporali gloria, vt ipsi putant, latissimè dominaturum. Atqui regnum Saluatoris non erat de hoc mundo: neque ministrari venerat, sed ministrare. Propierea etiam cum sensisset turbas ipsum rapere velle atque in regem constituere, fugit. Non enim missus erat à Patre ad prospera mundi huius ad honores dignitatesque capeffendas, sed ad perferendam ignominiam, & omnigenas mortali miserias & calamitates, atque ipsum denique turpissimum mortis genus. Quod igitur mater filiorum Zebedæi petit filijs temporariam dignitatem, errore facit muliebri, & affectu quodam carnali, quo cupiebat filijs. Neque enim cuiusmodi futurum esset Christi regnum intelligebat. Nam si intellexisset, potius eis abiectionem, quam gloriam petiisset. Nam quo quis maiorem propter Deum abiectionem in hoc mundo patitur, eo sublimius in caelis coronatur. Et raro cuiquam & præsentis vitæ prosperitas, & futuræ singularis gloria contingit. Vt plurimum electi omnes mundo huic despecti sunt. Quare? Quia mundus regitur spiritu diaboli: pij autem omnes Christi spiritu ducuntur. Porro spiritus malus semper Christum persequitur. Quid igitur mirum, si electos mundus opprimat? Sed quid sibi vult, quod petit mater, vt filiorum suorum alter ad sinistram Christi sedeat? Id planè contumaciter sententiam nostram, scilicet non intellexisse eam, quale esset futurum Christi regnum. In regno cælesti omnia dextra sunt, nec quicquam est ibi sinistrum. Quisquis igitur ad Christi sinistram collocari appetit, damna se velle significat. Quo facit illa Domini sententia: Oves ponet à dextra, hæcos autem à sinistris: vbi per oves electi per hæcos reprobi significatur. Videant ergo, qui temporarias captant prosperitas, ne non oves sint, sed hæcos.

hædi potius, cum tota vbiq; scriptura clamet multas esse iustorum tribulationes: & omnes qui in Christo piè viuere volunt, persecutiones passuros.

Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petatis.

Mater precem obtulit, & Dominus discipulis responderet, hoc ipso plane significans, discipulos matrem impulisse, vt pro eis rogaret. Estq; verisimile Dominum hæc verba cum aliqua seueritate protulisse, tum vt discipulorum castigaret temeritatem, tum vt mortales omnes à detestabili ambitionis vitio arceret. Nescitis, ait, quid petatis. Hoccine est, quod tot monitis, tot exemplis meis docere vos volui, vt honores ambiatis? Ego è summa cælorum arce descendi in terras, & infra mortales omnes me abieci, & cum mihi summo iure creata omnia seruire debeant, ego me creaturarum omnium seruum feci. Nihil in hoc mundo prosperum nihil delectabile, nihil iucundum habere volui, sed extremam ab ipso matris utero semper inopiam, vilitatem, abiectiõnem, miseriam amplexus sum propter vos non solum redimendos, sed etiam instruendos, vt mea sectemini vestigia: & iam vos præcipuam petitis dignitatem, & omnibus vultis anteferri? Nonne ea res Luciferum detraxit in tartara? Nonne totum humanum genus per vnus superbiam periit? Cur ergo vobis ista non incutiunt timorem, ne vobis similia accidant? Nescitis planè, quid petatis. Si mei discipuli estis, cur adeo mihi adhuc dissimiles estis? Qui honores ambit, pericula innumera appetit. Qui autè amat periculum, peribit in illo. Humilitas tutissimus animæ portus est. Locus sublimis peccandi infinitam præbet materiam: & licet videatur esse honori, tamen rectè intelligentibus certum est non nisi oneri esse.

O quam merito possit hodie multis dici, per fas & nefas in sublime contendentibus, & alios excellere conantibus. Nescitis quid petatis. Rustici hodie aut æquare, aut superare ciues volunt. Ciues in nullo cedere volunt magistratui aut nobilibus viris. Nobiles cupiunt excedere comites. Atque isti maiori sæpè fastu, quam principes sese efferrunt. Porro principes ad regiam aspirant dignitatem. Reges denique imperatorum æmulantur gloriam. Quanta nunc vbiq; in omni gradu & conditione hominum cernitur vestium pompa & petulantia, non parua causa præsentium malorum quæ patimur, si fides sanctis adhibenda est. Quotidie nouæ excogitantur artes petulantissimè ac superbissimè conficiendi vestes, & plerique iam haud secus quam monstra quædam & turpissimi histriones incedunt, vbiq; ita scissi & dissecti, vt demones ex tartaris ad nos sumpra humana specie commigrasse videantur. Atque hæc omnia ex miserrima ambitione proficiunt, qua cupimus alios antecellere, & cæteris honoratioris videri. Sed nesciunt tales stulti & amentes quid petant. Sui similibus insanis & deliris fortassis placent, sed Deo & sanctis omnibus, cunctisque viris grauib; & honestis horrori & execrationi sunt. Sed dicunt: Nunquid vestis me aut sanctum aut improbum facit? Deus cor inspicit, non vestes. Quid dicitis cæci & stolidi? Vtique nisi vanissimis & superbissimis essetis cordibus, non possatis tam lasciuus & portentosis vt vestibus. Qualis cuiusque est animus talis ferè est & corporis cultus. Fieri potest, imo fit nonnunquam, vt sub humili

ppp 3 habi-

Vita Christi tota vt fuerit semper pœnalis & depecta.

Genes. 14. Rom. 1.

Vti nemo hoc seculo sua forte contentus sit.

Ambitio mala quam generet.

vestibus quibus iam induantur homines.

T. VI
22

vestium hoc
tempore quan-
ta sit petula-
tia ac turpi-
tudo.

habitu cor lateat superbissimum: sed fieri vix potest, vt sub tam portentosa & intoleranda habitus petulantia & fastu pius geratur animus. Verum his obiter de vestium foedissima turpitudine dictis, Euangelij exegesis profertur. Apostoli non pensata virium suarum imbecillitate, nullis etiam dum eximij roborati virtutibus, maximam petebant dignitatem: sed pius Dominus non ignorans periculosissimum eis fore, si mox in sublime tollerentur, quod petunt, negat: porro ad id eos reuocat, quod eis nouit esse vitiosius: quemadmodum periti medici ægrotis pernitiola petentibus non permittunt, sed salutaria subministrant. Ait ergo:

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?

Marci 10.

Psal. 26.
Luca 16.

Gregorius.

Per quam
media perue-
niatur ad be-
atitudinem

Ægrotudo
corporis qui-
nam sit vitiosus
anima.
Matth. 4.
Astor. 5.

Græca exemplaria hic adiunctum habent: Et baptismo quo ego baptizor baptizari? sicut etiam in ea quæ mox sequitur sententia: Calicem quidem meum bibetis, annectunt. Et baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini. Verum ex Marci Euangelio huc translata videntur. Sed quid sibi vult, quod Dominus discipulos gloriam aucupantes, ad cruces mittit? Non ita est iudicium huius mundi. Inopes, afflictos, miseros despiciunt mundus, diuites & omnibus rebus ac voluptatibus affluentes beatos prædicat. Sed mentitur iniquitas sibi. Lazarus mendicus portatus est ab Angelis in sinum Abraham, diues epulo sepultus est in inferno. Itaque pauperes pios amat Deus, & per temporarias calamitates ad immensas beatæ vitæ diuitias & perennem felicitatem perducit. At qui superbos diuites, & suis opibus ad luxum voluptatesq; & mundi fastum abutentes ad extremam & incomprehensibilem perpetuo apud inferos perferendam protrudit egestatem. D. Gregorius quadam homilia mentionem faciens loci huius, ita ait: Dum filij Zebedæi interueniente matre quererent, vt vnus à dextris Dei, & alius à sinistris sedere debuissent, audierunt: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Iam locum celsitudinis quærebant: ad viam illos veritas reuocat, per quam ad celsitudinem veniunt. Ac si dicatur: Iam vos locus delectat celsitudinis, sed prius exerceat via laboria. Per calicem pertingitur ad maiestatem. Si mens vestra appetit quod demulcet, prius bibite quod dolet. Sic per amarum poculum confectionis peruenitur ad gaudium salutis. Hec ille. At quis hæc persuadeat hominibus per aduersum tolerantiâ, per crucem, per afflictiones, per mundi odia & persecutiones, per ludibria & verbera, per probra & ignominiam, denique per mortis voluntariam perperionem ad beatitudinem perueniri? Nihil minus volunt homines, quam aduersa presertim propter Deum perpeti, vt honores, diuitias, voluptates obtineant, haud grauatim animas & corpora mille periculis exponunt: vbi causa Dei quicquam ferendum est, omnes subterfugiunt. Denique quicquid aduersi occurrit, omnes ferme moleste ferunt. Si aduersa premat valetudo, nihil intentatum relinquitur, vt possit sanitas recuperari, & multi imperitorum medicorum pharmacis perire malunt, quam non omnem mouere lapidem, vt citius conualescant. Et tamen sicut caro spiritui semper aduersa est, ita carnis ægrotudo spiritui vitiosa est, atque hoc ipso etiam expetenda est. D. Petrus Apostolus ex humili piscatore apostolici agminis vertex, ex vndis vectus ad sidera, cælique clauiger effectus, cuius sola umbra pellebantur corporum morbi & molestiæ, interrogatus aliquando, cur

do, cur filiam ipse suam graui morbo affligi fineret, respondit: Sic expedit ei. Quid ergo nos scimus, an expediat & nobis potius ægrè affectos esse? Sed & paupertas, quam Christus cupidissimè amplexus est, multis grauissima est. Atqui vt multa præteream, Romani quamdiu pauperes fuerunt, multis florere seculis: at vbi cœperunt abundare diuitijs, luxu & delictijs eneruati, intestinis concidere bellis. Porro intra tentatoria paupertatis sobriæ atque sollicitæ, vt ait quidam, luxus iners, sopor marcidus, ac vitia languida & eneruata non subeunt. Atque vt paupertas eadem resistentibus permolesta, sic cedentibus periucunda est. Pulcherrima est illa cuiusdam sententia: Si necessitatibus obsequeris, pauper nunquam esse potes: si cupiditatibus, nunquam diues. Denique vt diuitijs amica sunt vitia, ita paupertatis comites sunt securitas, humilitas, sobrietas, requies, modestia, & id genus virtutes alia. Et quamuis tristis sit in vita paupertas, nemo tamen serè tam pauper vixit, vt moriens nollet vixisse pauperior. Sunt denique & alia multa, quæ ad calicem Domini pertinent, sed omnibus inuisa sunt. Haud secus iam affecti sunt homines, quam si re ipsa Domino Iesu dicant: Sit calix tuus tibi, nobis illum bibere non vacat. Comedamus & bibamus, & omnibus delictijs nos oblectemus, cras enim moriemur. Paucissimos sanè inuenias, qui calicem Domini bibere velint. Apostoli, de quibus agimus, promptum quidem obtulerunt Domino animum, sed vbi ad rem ventum est, vterque fugit à Domino: Videamus ipsorum responsum.

Dicunt ei: Possumus. Ait illis: Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam, & sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.

Vtque adeo ferebantur desiderio assidendi Christo, vt etiam si necdum satis caperent quisnam calix ille esset, neque etiam virium suarum haberent exploratam imbecillitatem, tamen audenter se dicant bibituros calicem Domini. Sic etiam D. Petrus Domino ad passionem ituro, ait: *Paratus sum tecum* & in carcerem, & in mortem ire. At vbi voce ancillæ vnus vrgeri cœpit, Dominum suum abiurauit. Voluntas hominis quantumuis firma & serua sit, nisi diuinæ gratiæ auxilio suffulta sit, facilimè à iustitia abducitur. Debebant saltem addidisse Apostoli: Possumus tua gratia adiuci. Quasi fidentius & inconsultius dicunt absolute. Possumus. Postea non poterant perseverare cum Christo in horto, etiam si illius diuinæ virtute cincti ac protecti essent, ne læderentur ab hostibus: sed relicto eo fugerunt. Sed tamen quia obtulerunt Domino bonam voluntatem, sesequæ illi permiserunt, ait illis: Calicem quidem meum bibetis. In exilio non est querenda gloria, sed potius animus ad toleranda aduersa, præparandus. Equidè vobis honorem non inuideo imò vero opportuno tēpore, plus quàm putatis honoris vobis à me tribuetur: sed necdum expedit vobis honore euehi. Calicem prius meum bibetis, & eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum: & quamuis non vteris pro me mortem excipietis, tamen vteris multa patienti, & alterum gladius re ipsa & voluntate, alterum tyrannorum ac malorum hominum vexationes voluntate martyrem meum efficiant. Quod autem petitis, vt possitis assidere mihi, non est meum, quatenus homo sum, dare vobis, qui id præter ordinem & ante tēpus

Paupertas vt quibusdam necessaria sit ad custodiã.

Comites paupertatis qui sint.

Calix Domini quam sit omnibus hoc seculo inuisus. Esaiæ 22. Math. 26. Marc. 14.

Lucæ 22.

Math. 16. Voluntas hominis quantumuis sit infirma sine gratiæ Dei auxilio. Ioan. 18.

Ioan. 16.

Acto. 12. Apocal. 1.

T. VI
22

Deuter. 9.
Matth. 22.
Rom. 1.
Hieron.

Aduersa esse
hic potius
appetenda
quã prospera.

Eccle. 7.
Ibidem.

Gaudia mundi
contem-
nendi ratio-
nes quæ.

Apoc. 16.

petitis: sed quibus paratum est à Patre meo. Non est personarum acceptio apud Deum. Sed quicumque talem se præbuerit, ut regno cælorum dignus fiat, hic accipiet quod non personæ, sed vitæ paratum est. Si itaque tales estis qui consequamini regnum cælorum, quod Pater meus victoribus præparauit, vos quoque accipietis illud. Docemur hoc loco in præsentis vitæ, vbi propter peccata nostra non nisi exules degimus procul à patria illa cælesti, non esse prospera appetenda, sed potius aduersa. Hæc enim magis conueniunt exilium patientibus. Propterea etiam Salomon ait: *Melius est ire ad domum laetis, quam ad domum conuiuii.* Itemque or sapientium vbi tristitia est, & cor stultorum vbi latitia. Et sunt reuera permultæ graues causæ, quibus merito possumus moueri ad contemnenda vana mundi gaudia, & crucem libenter ferendam. Tot iniurijs quotidie afficitur Deus ab hominibus, quos creauit bonitate sua, & redemit sanguine suo, ut si nihil aliud sit, hoc solum abunde nos permouere queat, ut semper optemus miseri esse in hac vita, atque cum Domino Iesu perpetuos cordis dolores perpeti. Quod etiam pertinet ad calicem Domini. Imo internus animi dolor sæpe multo acerbior est, quam quærens externa afflictio, ut de illo dictum videatur Christianis omnibus: Calicem meum bibetis. Quisquis autem hunc calicem non bibit, ut non doleat iniurias creatoris & redemptoris sui, non est vtiq; verus Christianus. Et quia modo non vult bibere calicem Christi, postea bibet calicem iræ furoris Domini.

SERMO IN EODEM FESTO.

De contemnendis huius vitæ delictis, diuitijs & honoribus.

Psal. 4.

Psal. 13. 52.

Rom. 3.

1. Ioan. 5.

Studia secularium hominum cum mediocriter sint.

Psal. 43.

Diuitiæ & delictis vbi nam vere repetiuntur.

1. Ioan. 2.

Eccle. 4.
1. Ioan. 2.

Nescitis quid petatis, Matth. XX. *Filij hominum*, ait Psalmista quodam loco, *vsquequo graui corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Item quæ alibi dicit: *Dominus de cælo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinauerunt simul inuites facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Nimirum cælesti illustratus lumine vir sanctissimus dilucidè perspicuit, quã miserè à Deo mortales omnes auersi, in his infimis rebus sua captèr oblectamèra. Nam reuera mundus totus in maligno positus est, & vix paucissimos inuenias, qui toto corde Deum querant: paucissimos etiam, qui nouerint quo sit hominis vita omnis referenda. Alij suæ carnis sectandis voluptatibus, alij cumulandis diuitijs, alij honoribus aucupandis ita sunt dediti, tanquam nunquam sine hac vita emigraturi. Iuuenes & virgines, senes cum iunioribus in hoc vno animo omnes intenti sunt, ut mollibus fruantur voluptatibus, ut se suosque reddat locupletes, ut alios antecellant dignitate, honore, existimatione. Sed dici illis omnibus rectissimè potest: *Nescitis miseri quid petatis: Vultis veras delicias? Non eadem nisi in Deo inueniuntur. Vultis veras diuitias? Virtutibus detis operam, quæ solz animum locupletant. Vultis summos & inestimabiles honores? Præsentia despiciite, & cælestibus bonis inhiate. Trãst mundus & concupiscentia eius, & vos audetis vllam vobis interris felicitatem polliceri, àuderis quicquam in terris appetere? Sed quid frustra verbit agimus: Puniculus iste triplex (concupiscentiam dico carnis & oculorum & super-*

Superbiam vitæ) difficile rumpitur, & qui eo obligati sunt, verba salutis vix unquam recipiunt. Audiunt quidem, sed corporis, non cordis auribus. Et si quandoq; ad horam vel ex diuina inspiratione, vel salutifera lectione, aut verbi Dei auscultatione, vel piorum hominum exhortatione & familiari colloquio compunguntur, tamen vbi rursus sese offert occasio, tum carnis infirmitate, tum peccandi libidine, tum dæmonum impugnatione superati, redeunt ad ingenium suum. O si quis posset miseris persuadere, vel ent tamen recto secum iudicio perpendere quid agant, vellent tamen animarum immortalium curam saltem non minorem quam mortalium corporum gerere, vellent tamen quadam vti circumspectione & prudentia, nec semper se paterentur dæmonibus esse ludibrio. Scio non esse nos angelos, sed homines, scio procliues nos esse in malum, scio difficillimum esse assuetam relinquere, & blandis ac fallaciosis voluptatibus nuntium remittere: sed tamen adest nobis Dei gratia, qua possimus plurimum, nec infirmitas aut procliuas in malum, peccandi necessitatem adducit, nec aliquid tam difficile est, quod labor improbus & bona consuetudo non reddat facilimum, vt nihil dicam de gratia & amore Dei. Quod si parum hæc mouent, quia à Christiano dicuntur, quia Christi legibus præscribuntur, pudeat saltem minus apud nos valere Christi Iesu Dei ac Domini nostri auctoritatem, minus nos illius moueri verbis, quam Echnici plerique vel Philosophorum vel aliorum grauium virorum exhortationibus moti fuerint. De Pythagora quidem, qui gloriosum illud & arrogans cognomen sapientie erubuit, primusq; philosophum se dici maluit, id est, sapientie amatorem, non sapientem, quo nomine septem illi Græciæ sapientes vocitati sunt, memorie proditum est, quod cum Crotonis vrbs quondam florentissimæ populis graui prælio attritus virtutes odisset, atque ocio pernitiali dare se cœpisset, per opportunè in Italiam adueniens, Crotonem sese contulit, moresq; ciuitatis tam plane in luxuriam prolapsos sapientie suæ prædicio firmavit erexitq; tantumq; apud eos multis perpetuisq; adhortationibus consecutus est, vt ad pristina virtutis habitum reuocarit. Adhibebat singulis quibusque opportuna consilia pro sexuum & ætatum varietate: viris fortitudinem & ignauie fugam, mulieribus pudicitiam & conjugalem fidem, pueris verecundiam & literarum amorem, omnibus pariter frugalitatis studiū suadebat: extor sitq; perorando, vt non modo viri, sed & femine ab omni morum peruersitate velut ab anticipi fouea pedem retraherent, eum que ad sublimia & ardua inuitantem sequerentur, vsque adeo vt sponte sua vestes quoque purpureas & aureas, ceteraq; corporis ornamenta resicerent, doctæ videlicet ornatum muliebrem in pudicitia, non in auro gemmisq; consistere, hisq; potissimum armis atque his facibus scire luxuriam. Quid ad hæc dicemus nos Christiani? Turpe ne erit nobis ab Echnicis superari? Est id quidem omnino turpissimum. An verò Christiani non poterimus, quod illi à Deo alieni potuerunt? Aut forsitan ista tanquam nugas deridebimus? Et tamen vt frugalitate, pudicitia, continentia, modestia, ac mediocritate vrbes crescunt & florent: ita luxu & intemperantia funditus euertuntur. Hæc nobis in scripturis diuinis sæpissimè inculcantur. Quæso emolliant nos, quemadmodum illos Crotonienses mouit Pythagoræ oratio, ne quemad-

Via salutis
quam difficil-
le hominibus
hodie per-
suadeatur.

Pythagoræ
modestia
quanta.

Pythagoræ
prudentia
in consilijs
dandis.

T. VI
22

Matth. 22.
Luc. 11.

modum Niniuitæ & regina Austri dicuntur in iudicio Iudæos condemnari, ita nos isti condemnent, quod isti hominacionis vnius tantum tribuunt exhortationi, nos ipsius Dei nullis neque monitis, nec minis permouemur. Nec est sanè, cur nobis arduum videatur quicquid exigimur à Deo, quando & ab Ethnicis philosophis multo difficiliora & tradita & obseruata sunt, atque à multis etiam alijs præstita. Qui epistolas Senecæ, officia Ciceronis, plurimq; alia aliorum scripta perlustrant, vident, quam multa isti homines veræ religionis expertes literis mandarint, Christianis etiam perfectis admiranda. Nec pauca extant miræ virtutis exempla edita ab Ethnicis, quæ Christiani paucissimi possint imitari aut exprimere. Sed hæc commemorare longum foret. Eo tantum hæc dicta sunt, vt magis prouocentur ad proculcandas mundi vanitates, carnis illecebras, & diaboli superbiam. Non est iam quod dicamus, Non possumus. Ecce Ethnici innumerari poterunt. Nemo dicat, Non possum continèter viuere, quia infirmus sum. Innumerabiles olim apud Ethnicos Dææ Vestæ virgines in perpetua castitate seruierunt: & si quæ ex illis fuisse deprehensa cum viro concubuisse, viua humo operiebatur. Auaritiam multi Ethnicorum penitus execerant. Superbiam denique verbis & factis detestati sunt. Si in illis tantum poterit vel virtutis amor naturalis, vel popularis auræ captandæ studium, vel nescio quid aliud intra naturæ limites consistens, quid non poterimus nos diuina ope subnixi? Tantum conemur, & malæ consuetudini, prauisq; delictijs frænum iniiciamus: cogitemus non ideo nos hic esse, vt semper hincimus, sed vt pro peccatis nostris agamus poenitentiam, & virtutibus tantum excolamus, atque ita quandoquæ ad patriam, vnde extrahi sumus, reuertamur. Virtutes enim penitentiæ quædam sunt animi, quibus fertur in celum.

Ethnicorum modestis Christianos omnes merito reuocari ad emendationem.

Virtutes quæro studio quasi Ethnici excolunt.

Virtutes vt sunt quædam penitentiæ quibus anima in celum euolent.

Luxuria quænam mala gignat.

Cicero.

Seneca.

Scipio.

Luxuriam quam mala sequantur.

Si infestat nos luxuria, quam ferè semper ocium gignit & veneris ingulæties, cogitemus hac nihil homine esse indignius, vt quæ vitam nostram maxime bestialem efficiat, & cum sint alia grauiora mala, hac nihil vilius sit. Libido ad corporis & animæ mortem, ad infamiam notam, ad seram & vltimum in frugiferam ducit poenitentiam. O quam multi homines singulares, quam multæ vrbes, quanta sæpè regna hac peste interierunt. Denique Cicero memoria dignam protulit sententiam: Voluptates, in quibus blandissimæ dominæ maiores partes animi à virtute detorquent. Et Seneca de istis loquens, ita ait: In hoc nos complectuntur vt strangulent. Non aliter ergo quam latroneuli viatores infidiantes, eosq; seducetes ac perimentes declinandæ sunt. Denique Scipio Africanus apud Liuium fertur manifestè ita dixisse: Vince animi, caue de formis multa bona vno vitio, & tot meritum gratiam maiore culpa, quam causa culpæ est corrumpas. Vt autem facilius hæc præstare possimus, serio & acriter cogitanda est voluptatis vitia, obscenitas, breuitas, & finis, longumq; dedecus, & horæ fugacis aut etiam breuissimi momenti vnius illecebræ multorum annorum poenitentia, vel æterno supplicio puniendæ. Delictijs corpus enervatur, vigor animi frangitur, vitijs altus acuitur, virtutes eliminantur, cor malis perturbationibus repletur, rationis splendor obscuratur. Qui delicias amat & accipitur, perniciem diligit, venenum melle conditum appetit, & æterna tormenta cumulat. Denique in delictijs omne malum latitat. Porro corpo



ris castigatio, virtutis corroboratio est. Iam si habendi cupido nos vexet, & avaritiz stimulis vrgeamur, debemus cogitare naturam paucis esse contentam, vitamque esse brevissimam, ideoque frustra superuacuis nos anguris, & paucorum egentes multa inaniter desiderare. Deinde cum qui quærendis cumulandisque opibus inhiat, parca non cernere, atque ita quodammodo quæstra perdere, quo nihil est stultius. Adhæc inter quærendum & tempus & vitam, cui opes quærentur elabi. Vnde mira accidit stolidis perplexitas: dum vita abundare videntur, diuitijs indigent: dumque indigentia illa præterijt, succedit altera, vt diuitijs abundantes vita egent. Quod irridens Sapiens quidam, *Est, inquit, qui locupletatur parce agendo, & hic est pars mercedis illius, in eo quod dicit. Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus: & nescit quod tempus prætereat, & mors appropinquet, & relinquet omnia alijs, & morietur.* Et idem alibi: *Qui acrius iniussit alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur.* O terribile dictum, sed commune quotidieque se oculis ingerens, nec idcirco tamen quicquam proficiens in animis avarorum. Idem rursus, *Avaro, inquit, nihil est scelerosius: & nihil est iniquius, quam amare pecunias.* Cui optimè consentiens Cicero, *Pecunia, ait, fugienda cupiditas.* Nihil est enim tam angusti animi tamque parui, quam amare diuitias. Denique si superbia nostri sibi pectoris velit vendicare domicilium, nobis ipsi dicere debemus. *Quid superbus terra & cons? Tu ne tantorum malorum fascibus prægrauatus & oppressus extolleris? quæ iamli liber esses à malis omnibus, cunctisque ornatus virtutibus, atque inde animo te efferres, hoc ipso proculdubio bonis omnibus te nudares.* Nihil est enim Deo odiosius, quam superbia. Quid quæso superbis miser homuncio? An non te mortalem, an non assidue fatiscentem, an non peccatorem, an non mille casibus expositum, an non morti & quidem incertæ obnoxium, an non denique te miserum meministi, & non famosissimum illud Homericum audiisti. Nihil miserius terra nutrit homine? Scire velim quid te horum potissimè ad superbiam cohortatur, an fragilitas membrorum, exercitusque morborum, an vitæ breuitas, an cecitas animi inter spes vanissimas metusque perpetuos fluctuantis, an præteritorum obliuio, an ignorantia futurorum ac præsentium, an hostium infidæ, an mortes amicorum, an aduersitas perseuerans, an fugitiua prosperitas? Hæc namque & non aliæ vobis sunt ad superbiam scæla, his ascenditis ad ruinam. Itaque superbia morbus est miserorum a que illud torum. Nam tales haud dubie sunt, qui superbiunt. Neque enim aliter superbiunt. Quod si cuncta propius intueamur, nimirum videmus monstrum esse superbum homuncionem. Pulcherrimè de superbia & quæ inde nascitur, ambitione scribit Cyrillus in Apologis suis in hæc verba: *Cave ne appetendo dominationem, in superbiæ corrivas seruitutem, & ne cum alijs te præfers, tu ipse tam grande cuiuspius dominium perdas. Sed dic mihi quæso, an ne iustum putas desiderare quod optas? Nã si iustum nõ est, hoc ipsum appetere est iniustum.* Velle enim quod iniustum est iniquum esse cognoscitur. Ipsa quoque iniustitia miseria est: ergo ex hoc appetitus es miser. Verum omnis miser suæ calamitatis est seruus. Sed si quiniuste desideras, obtineres, plus miser existeres. Quoniã vniuersi quæquæ tãto inferior esse cõvincitur, quãto eius voluntas in malo citius adimpletur.

Avaritia vt sit insatiabilis.

Eccle. ix.

Eccle. xiv.

Eccle. x.

Cicero.

Eccle. x.

Odi sum quidam Deo super omnia sit.

Homerus.

Quantum nos dehortentur à superbia.

Scæla ad superbiam quæ sit.

Cyrillus.

Miser verò quis dicatur.



T. VI
22

Ambitio qui nam contin- gat.

Sapient. 11. Genes. 6.

Potentia ini- qua cui com- paretur.

Ioannes Da- mascenus Parabolam in e- us qui oblectatio- nes in crea- turis immo- diae aucupā- tur.

Parabolam hu- ius tenentis mysticus quis sit.

pletur. Si verò quod cupis asseris esse iustum, necesse est, ut sit ex aliqua sa-
 pereminentia tui. Ostende ergo quo dono aut specie ita excellas. Nimirum si
 sapientia alios cupis transcendere, & si eius prælatione leuaris, hæc domina-
 tio vera est. Sed hæc nequaquam sursum te projicit, sed humilitatis sinu sa-
 lubri deorsum te recondit. Nam ubi vera sapientia ibi humilitas. Si autem
 potentia niteris transcendere alios, & si eius prælatione leuaris cum Nemo-
 roth impijssimo, & Alexandro nequissimo, prædo eris. Potentia namq; per
 se non excellentiam, sed violentiam parit. Quamobrem apud te mane, atq;
 communi naturalis societatis lege subsiste: quoniam si iniuste te leuas, mox
 vere firmitatis amissa iustitia, seruus similitum iuste eris. Verum in aquitatis
 politia præesse, subesse est: & cui arrogancia damnatur, iusticiam superari,
 & vitijs subesse. Ideirco depone fastum, tolle nomina dignitatum. Et quid est
 omnis homo nisi homo? Vna igitur tantum æquitas est hominem possiden-
 di, voluntas diligendi. Hactenus ille. Diuus Ioannes Damascenus quoque
 in historia Iosaphat & Barlaam, ipsum Barlaam introducit quandam eret
 venustam & memorabilem referentem parabolam de his qui præsentia ca-
 ptant oblectamenta, & futura non attendunt, quam nos hic ad verbum reci-
 tabimus, quia non parum facit ad emolliendos animos, ad contemnenda
 nedum voluptates, sed etiam opes & honores præsentis vitæ. Qui à bono &
 benigno Domino nempe Deo, mente perditæ semetipsum elongant, & præ-
 sentibus inhiant negotijs & eis tenentur adstricti, & nullam futurorum ha-
 bent memoriam, sed delectationes corporales incessanter desiderant, animas
 verò suas dimittentes fame tabescere, & innumerabilibus affici malis, simi-
 les esse arbitror homini fugienti à facie furentis vnicornis: qui non ferent
 sonum vocis illius & terribilium mugituum, fortiter fugiebat, ne deuora-
 retur ab eo. Dum ergo velociter curreret, in magnum quoddam decidit ba-
 rathrum. Dum autem caderet, manibus extensis arbutulam quandam ap-
 prehendit, & fortiter tenuit, & in basi quadam pedibus impressis, visus est
 sibi in pace de reliquo fore & stabilitate. Respiciens ergo, vidit duos mures,
 album quidem vnum, alterum verò nigrum, corrodescentes incessanter ra-
 dicem arbutulæ quam apprehenderat: & iam prope erat ut eam abscinderent.
 Considerans etiam ipsius barathri fundum, vidit draconem ad aspectum
 terribilem, ignem spirantem, & feralibus oculis adspicientem, osq; terribi-
 liter aperire, & deuorare eum cupientem. Intuens verò rursus basem illam,
 super quam pedes habebat firmatos, contemplatus est quatuor aspidum ca-
 pita de pariete prodeuncia ubi consistebat. Eleuans autem sursum oculos,
 vidit de ramis arbutulæ illius exiguum mel distillans. Dimittens ergo con-
 siderare quæ circumdederunt eum mala, scilicet quomodo sursum quidem
 vnicornis horribiliter insaniens quærebat hunc deuorare, deorsum verò e-
 marissimus draco inhiabat deglutire eum: arbutula verò quam apprehen-
 derat, post modicum erat excidenda: pedes super lubricam & infidam basem
 statuerat: & tantorum actualium malorum oblitus, seipsum dulcedini me-
 dici illius mellis tradidit. Hæc similitudo est eorum, qui seductioni præsentis
 seculi adhæserunt. Cuius expositionem modo dicam tibi. Vnicornis quæ-
 dem figuram tenet mortis, quæ semper persequitur & comprehendere nititur
 genus humanum. Barathrum verò mundus est iste, plenus omnibus ma-

lis & morti feris laqueis. Arbuscula autem, quæ à duobus muribus incessanter incidebatur, quam apprehendimus, vitæ vniuscuiusque nostrum mensura est, quæ per horas diei & noctis, velut per murem album & atrum consumitur & diminuitur, & incisioni sensim appropinquat. Quatuor verò aspidēs, de quatuor fragilibus & instabilibus elementis constitutione humani corporis significant, quibus inordinatis & conturbatis, compago dissoluitur. Cum his & igneus ille atq; crudelissimus draco, terribilem figurat ventrem inferni, cupiens fuscipere eos, qui præsentēs delectationes futuris præponunt bonis. Stilla verò mellis, dulcedinem significat delectationum mundi, per quam seductor ille non sinit amicos suos propriam videre salutem. Hæc ex Ioanne Damasceno. Obsecro dilectissimi, si hæc iam dicta attentis & serijs animis, non autem perfunctorie, vt solent salutis suæ incuriosi, inspiciamus, nonne satis superque aduertimus, quam miseri & infelices sint, qui relicto Deo, somnia & vmbra quasdam amplectuntur, vt merito dici illis queat; Nescitis quid petatis? Et quid facient eiusmodi, vbi fuerit è corpore discedendum? Quis dubitet summa cum amaritudine hinc exituros, vt qui totam spem suam in bonis præsentibus collocatam habeant? O plus quam sanguineis deplorandam lachrymis humanorum pectorum duritiam & cæcitatem. Heu experiuntur quotidie miseri nihil esse sub sole perpetuum, cuncta subiicere vanitati, voluptates omnes toxico illitas, & nolentes volentes homines quotidie ad sepulchrum proficisci: & tamen tanquam hæc in somnis viderint ita parvipendunt. Adscribam hic paucos quosdam versus D. Hildeberdi Episcopi Cenomaneñ, qui ante annos quadringentos floruit, & dura pro Christo perpeßus est, si fortè vel ijs non nihil moueri possit siue lector, siue auditor.

Eccle. 2.

Hildebertus
martyr.

Hei mihi nulla fides, nulla est constantia rebus

Res ipsa quid sint, mobilitate docent.

Res hominum atque homines leuis aura versat in horæ

Et venit à summo summa ruina gradu.

Cuncta sub ancipiti pendent mortalia casu,

Et spondent propria mobilitate fugam.

Quicquid habes hodie, cras te forte esse relinquet,

Aut modo dum loqueris de sint esse tuum.

Has ludit fortuna vices, regesq; superbos,

Aut seruos humiles non sinit esse diu.

Ille dolosa comes, sola leuitate fidelis,

Non impune fauet, aut sine fine premit.

Item que:

Hoc est hic hominis, semper cum tempore labi,

Et semper quadam conditione mori.

Est hominis nasci nudum nudumque reuerti

Ad matrem, nec opes tollere posse suas.

Est hominis putrere solo, sanieq; fetere,

Et miseris gradibus in cinerem redigi.

Ergo charissimi contemnamus fallaciosas illecebras, & quicquid in præfenti blanditur seculo, ne & nobis dicatur. Nescitis quid petatis. Habet Dominus

T. VI
22

minus Iesus vnde abunde restituat nobis pro sui amore fugientibus temporarias vanitates, & suae obtemperantibus voluntati. Et si arduum est iter ad regna caelorum, tamen labor est breuis & merces infinita, quam nobis promissit qui non mentitur Deus, cui est laus & gloria in secula seculorum, Amen.

IN SOLENNITATE S. ANNAE MATRIS
beatissimae Deiparae virginis Mariae. Paraphrasin in Epistolam require supra in festo D. Mariae Magdalena, Exegesis in Euangelium quare in ferijs Conceptionis eiusdem Virginis Mariae.

SERMO IN EADEM SOLENNITATE D. ANNAE
matris Deiparae virginis Mariae encomium, quod certis panegyricis laudes & praeconia eius cum generatim tum specialim complectitur.

Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in partibus operum eius. Proverb. XXXI. Charissimi in Christo fratres, hodie ferias ad laudem, & gloriam & honorem D. Annae matris Deiparae virginis Mariae, cum summo cordis nostri gaudio agentes, celebramus, festiuamque memoriam eius illius, qua carnis soluta ergastulo, nobilis illius anima, cum tripudio ad caelos Angelorum obsequijs subiecta est, quo magis erga eam vestra inflammatur deuotio, vitae illius pariter & mortis à me encomium praestolamini, rem utique dignissimam, atque mea quidem sententia, haud minus dignissimam. Quis enim vnquam tam sanctae, tamque praeclarae mulieris laudes verbis assequi poterit? Quamobrem id quod barbarus ille Hieronymus Latinae linguae disertissimus, Hebraicae quoque & Graecae non triualiter doctus, quibusdam sermonem de ea poscentibus, respondit: Ego etiam in praesentiarum iure vobis optime respondero. Nepe quod de qua agimus, res est praecelsa, res praecleara, res omni laude digna. Haec est enim arbor bona, de qua virga excisa per se, diuinitus floruit. Haec est terra sancta, quae rubi ardentem, sed incombustum permanentem germinauit. Haec est caelum excelsum, de quo stella maris ad ortum processit. Haec est sterilitas fecunda, quae ab angelis est frequentata. Haec est benedicta inter mulieres, & mater inter matres beata, ex qua templum Domini, sacrarium Spiritus sancti, mater Dei mundo illuxit. Haec est illa supernae benedictionis terra, de qua caelestis sigillus ollam spei nostrae composuit beatam virginem Mariam, quae ex diuini roris imbre conceptum Dei verbum, humano generi protulit incarnatum. Haec est ille diuinus ager, balsamorum caelestium floribus circumseptus, ex cuius suauitate per omnes fines terrae, diffusus odor vitae emanauit, & in eo sponsum virginum myrrham suam cum aromatibus suis miscuit. Gloriosissima utique est mater haec Anna, Christi auia, & omnium quae solenni attollatur praeconio dignissima. Quamuis promissa grauis admodum haec prouincia mihi videatur, quam subire cogitis, vnde

Hieron.

Esa. 17.
Exod. 3.

Cant. 5.

tanta